

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
dr Dominik Rozkrut

Warszawa, 2021-05-18

Znak sprawy: GUS-BD.573.1.2021

Znak pisma: GUS-BD.573.1.2021.320

Sz. P. Dorota Stobiecka
Sz. P. Marcin Rodzinka

Kampania Przeciw Homofobii
ul. Solec 30A,
00-403 Warszawa

Szanowni Państwo,

W odpowiedzi na pismo organizacji społecznych (stowarzyszeń, fundacji i grup nieformalnych) dotyczące poszanowania praw człowieka osób LGBT+ w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2021 r., uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Główny Urząd Statystyczny jako organ władzy publicznej jest zobowiązany do przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych. Tym samym informuję, że Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań został przygotowany i obecnie jest przeprowadzany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Aktami prawnymi regulującymi szerokie spektrum kwestii związanych z przeprowadzeniem NSP 2021, w tym również zakresu tematyczny pytań kierowanych do respondentów w ramach tego spisu powszechnego, są:

- 1) rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 14);
- 2) rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2017/543 z dnia 22 marca 2017 r. określające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów (Dz. Urz. L 78 z 23.03.2017, str. 13);
- 3) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych;
- 4) rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności, rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzję Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (Tekst mający znaczenie dla EOG i Szwajcarii) (Dz. Urz. UE L 87 z 31.3.2009, str. 164, z późn. zm.), w zakresie zasad opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk oraz poufności informacji statystycznych;
- 5) ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 443, z późn. zm.);
- 6) ustawa z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (Dz. U. poz. 1775 oraz z 2020 r. poz. 1486), dalej: „ustawa o NSP”.

Najważniejsze założone cele NSP 2021 to:

- 1) zaspokojenie potrzeb informacyjnych kraju, zwłaszcza zebranie informacji, których nie można uzyskać z innych źródeł, w szczególności ze źródeł administracyjnych;
- 2) dostarczenie informacji na poziomie jednostek podstawowego podziału administracyjnego kraju;
- 3) uzyskanie szerokiej charakterystyki zmian, jakie zaszły od narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań w 2011 roku, dotyczących przebiegu podstawowych procesów, w tym: o liczbie i strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin zamieszkujących lub przebywających w Polsce, o rozmiarach i kierunkach mobilności ludności, aktywności ekonomicznej, a także o rozmiarach zasobów mieszkaniowych, ich jakości oraz efektywnym wykorzystaniu;
- 4) zebranie informacji niezbędnych do realizacji zobowiązań międzynarodowych Polski wobec Unii Europejskiej oraz ONZ.

Podstawowym narzędziem, które umożliwia skuteczne zebranie danych od wszystkich osób fizycznych objętych NSP 2021 jest zindywidualizowane oznaczenie tych osób. Służy do tego niepowtarzalny dla każdej osoby fizycznej jej numer PESEL. Jego nadanie ma charakter urzędowy, a sposób doboru poszczególnych cyfr w numerze PESEL jest szczegółowo uregulowany w ustawie z 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2021 r. poz. 510).

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o NSP, spis powszechny jest przeprowadzany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie od dnia 1 kwietnia 2021 r. do dnia 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r., godz. 24.00. Zatem wszystkie przekazywane przez respondentów dane, w tym nr PESEL, płeć, imię oraz stan cywilny – są określane na ten konkretny dzień oraz według stanu obowiązującego w tym dniu.

W celu ujednoczenia przekazywanych danych przewiduje się dwie możliwe opcje identyfikacji płci: „mężczyzna”/”kobieta” i nie dopuszcza się danych nieustalonych. Należy przy tym podkreślić, że w ramach NSP 2021 nie jest przeprowadzane badanie dotyczące tożsamości płciowej.

W przypadku pytania o stan cywilny dopuszczono cztery możliwe odpowiedzi, odpowiadające kategoriom stanu cywilnego, zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. - Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 709):

- kawaler/panna,
- żonaty/zamężna,
- wdowiec/wdowa,
- rozwiedziony/rozwiedziona.

W przypadku osób pozostających w jednopłciowych związkach małżeńskich zawartych za granicą udostępniony formularz spisowy nie ogranicza jednak możliwości wskazania przez te osoby ich sytuacji faktycznej. Pomimo braku uregulowania w polskim prawie jednopłciowych związków małżeńskich, w formularzu spisowym osoby te mają możliwość zaznaczenia odpowiedzi „żonaty/zamężna”, która będzie uznana przez statystykę publiczną za zgodną z prawdą. Tym samym udzielenie takiej odpowiedzi przez ww. osoby nie może być podstawą do pociągnięcia ich do odpowiedzialności karnej na art. 56 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej.

Ponadto uprzejmie informuję, że zarówno cele NSP 2021, jak również zakres informacyjny spisu a także pytania w kwestionariuszu spisowym były szeroko konsultowane i uzgadniane w trakcie prac przygotowawczych. Służyły temu następujące działania:

- Przeprowadzenie w dniach 17 listopada 2016 r. – 21 stycznia 2017 r. konsultacji społecznych, które miały wpływ na kształtowanie zakresu gromadzonych danych w spisie. Ankieta konsultacji była powszechnie dostępna na stronie Głównego Urzędu Statystycznego.
Ponadto zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych - zostało skierowane do kluczowych odbiorców takich jak: organy administracji publicznej i samorządowej, ośrodki naukowo-badawcze. Informacja o konsultacjach została wysłana także do rzecznika praw obywatelskich oraz rzecznika prasowego GIODO i NIK. Wyniki konsultacji społecznych zostały przedstawione w raporcie ogólnym oraz 11 raportach tematycznych i podane do publicznej wiadomości m.in. na stronie GUS: <https://stat.gov.pl/spisy-powszechnie/nsp-2021/konsultacje-spoeczne/>.
- Przeprowadzenie w dniach od 1 do 31 października 2019 r. pierwszego spisu próbnego na terenie dwóch gmin w Polsce (w gminie Sierakowice w województwie pomorskim oraz gminie Czerwińsk nad Wisłą w województwie mazowieckim).
- Przeprowadzenie w dniach od 1 do 30 kwietnia 2020 r. na terenie 16 gmin drugiego spisu próbnego.
- Opiniowanie projektu ustawy o NSP wraz z zakresem tematycznym spisu ludności i mieszkań.

Wyrażam nadzieję, że udzielone w przedmiotowym zakresie wyjaśnienia, stanowiąc będą wyczerpującą odpowiedź na poruszone przez Państwa w korespondencji z dnia 8 kwietnia br. kwestie.

Z poważaniem
/-/ Dominik Rozkrut

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
Generalny Komisarz Spisowy
(podpisano podpisem elektronicznym)

Do wiadomości:

1. Pani Milena Adamczewska-Stachura, madamczewska@mnw.org.pl
2. Pani Karolina Gierdał, kgierdal@kph.org.pl
3. Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza, ul. Wspólna 61/102, 00-687 Warszawa